

דבר תורה לשבת

מאת הרב גור גלון

פרשת תצווה

הקטורת - הענן המאיר

בפרשת השבוע אנו נפגשים עם אחת מהעבודות המופלאות שהיו במשכן ובמקדש, עבודת הקטורת, הקטורת היא חלק מסדרת עבודות שהיו יום יומיות בבית המקדש, בדומה לקורבן התמיד היא עבודה שצריכה להיעשות בוקר וערב. ננסה לעמוד על סודה של הקטורת, ומה אנו למדים ממנה על העבודה היום יומית הנדרשת מאיתנו גם היום.

כדי להבין את משמעות ענן הקטורת, צריך לדעת שכך הוא סדר הגילוי האלוהי לישראל – בעב הענן, כך נאמר במתן תורה:

"הִנֵּה אֲנִי בָא אֵלֶיךָ בְּעָב הָעֶנָן, וְיִכַּסְהוּ הָעֶנָן שְׁשַׁת יָמִים, וְיִקְרָא אֶל מֹשֶׁה

בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִתּוֹךְ הָעֶנָן"

וכך נאמר לאחר גמר הקמת המשכן:

"וַיִּכַּס הָעֶנָן אֶת אֹהֶל מוֹעֵד וְכָבוֹד ה' מָלֵא אֶת הַמִּשְׁכָּן. וְלֹא יָכֹל מֹשֶׁה לָּבוֹא אֶל אֹהֶל מוֹעֵד, כִּי שָׁכַן עָלָיו הָעֶנָן וְכָבוֹד ה' מָלֵא אֶת

הַמִּשְׁכָּן"

וכן מצינו בעת הקמת בית המקדש הראשון:

"וַיָּבֹאוּ הַכֹּהֲנִים אֶת אֲרוֹן בְּרִית ה' אֶל מְקוֹמוֹ אֶל דְּבִיר הַבַּיִת אֶל קֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים אֶל תַּחַת כְּנָפֵי הַכְּרוּבִים... וַיְהִי בַּצָּאת הַכֹּהֲנִים מִן

הַקֹּדֶשׁ וְהָעֶנָן מָלֵא אֶת בֵּית ה'. וְלֹא יָכֹלוּ הַכֹּהֲנִים לַעֲמֹד לְשֵׁרֵת מִפְּנֵי הָעֶנָן כִּי מָלֵא כְבוֹד ה' אֶת בֵּית ה'", "ה' אָמַר לְשָׁכֵן בְּעֶרְפֶּל"

וכך בעוד ועוד התגלויות: "וַיֵּרָד ה' בְּעָנָן".

ויש לשאול, מדוע הגילוי האלוהי הוא בענן, ואולי יש לשאול אפילו יותר מכך, המילה קטורת, מתפרשת על פי הסוד – בקשר, שהרי המילה הארמית לקשר הוא קטר, אלא שענן, הוא דווקא יוצר ריחוק ומיסוך, ולא קירוב וקשר, למה הגילוי האלוהי, הוא דווקא הסתר?

לענ"ד ניתן ללכת בשלושה הסברים המשלימים זה את זה.

ההסבר האחד הוא, שהגילוי האלוהי מחייב ענווה, הקשר ביננו לבין הקב"ה דורש מאיתנו לדעת שאנו לא יודעים, לדעת שיש מרחק ואי בהירות.

הענן מבטא גילוי אלוהי עליון ונשגב שמעבר לתפישה האנושית, ומתוך הענן והערפל יכול האדם לקלוט ולהבין את העניין האלוהי בהדרגה כפי כוחו.

דבר תורה לשבת

מאת הרב גור גלון

דווקא הענווה היא המאפשרת לגשת אל הענן ולראות משהו.

לכן כל גילוי, יש בו גם ענן, הדבר בא לידי ביטוי, במעמד הר סיני, אנו קוראים על חושך, ענן וערפל מצד אחד, ומצד שני אור וברקים. שני דברים אלו תמיד באים יחד. אי אפשר לראות את פני ה' רק באור, ואי אפשר רק בענן וחושך, כאשר האדם רוצה לגשת לה', לראות את האור, הוא חייב גם את הערפל, לא ניתן לגשת באור מוחלט.

והדבר בא לידי ביטוי גם במשכן יש את אור המנורה שהוא הגילוי הברור, אבל יחד איתו נמצא גם ההסתר-ענן הקטורת, ממילא מובן מדוע הכהן הגדול נכנס לקדש הקדשים ומקטיר את הקטורת, הוא נכנס עם הסתר מסוים, עם מסך הקטורת, כי אי אפשר להיכנס ולראות.

ההסבר השני הוא, שדווקא הענן הוא המאפשר את הראייה, שיש אור גדול מידי, אין אפשרות לראות כלום, האור החזק, גורם לעין להצטמצם, לכן דווקא המסך, הוא המקרב, הוא המאפשר, כדברי הרב קוק באורות התורה:

"בלמוד דקדוקי תורה ודקדוקי סופרים בפרטי פרטים, הרי הולך ומתכלל באבוקה אחת במגמה הכללית של יסוד הדת ושאיפת הקודש והעליוניות שבתוכו. ואם באמת יטושטש האור המבהיק של הפרטים, יחרב העולם המעשי כולו. על כן מוכרח מסך להיות נפרס, והוא נותן מקום לבירור של כל פרט ופרט בעולם חשוך לגבי האורה הכללית, ועבודת בירור זה בידיעה ועבודה משכללת היא את החיים, וממעל להמסך האור מזהיר בכל הוד כללותו, ודרך מעברו מרעיף הוא טללי אורה לכל הבליטה הפרטית, עד שיונק הוא העולם התחתון מהעליון, והולכים הם ומתאחדים".

כאשר יש אור גדול כל הפרטים מטשטשים. דווקא הסינון הוא המאפשר לראות אותם. דווקא מי שיודע לשים את המסך הנכון בפני האור הוא היכול לראות את כל הפרטים שיש בתורה. לכן חשיבותו של המסך רבה כל כך.

ההסבר השלישי הוא, שדווקא לאור ריבוי הפרטים, המסך יוצר את היכולת לראות את הכלל. לעיתים מרוב עצים לא רואים את היער, מרוב גילויים עצומים ומופלאים לא רואים את הכלל הגדול. לצערנו רבים מלומדי התורה עוסקים בפרטי התורה, ומפספסים את הכללים ואת היסודות.

ושלושת ההסברים עולים להסבר אחד כולל, הקטורת, נועדה ליצור מסך, ענן וערפל, שיאפשר לנו לראות, כי על ידי היחס הנכון והענווה, על ידי ראיית הפרטים מתוך האור הגדול, וראיית המכלול מכל הפרטים, ניתן יהיה להתקשר ולהתחבר לדבר ה'.

הקישור והחיבור של הקטורת, הוא איננו במעשים, אלא במידות ובדעות, ברגש ובמחשבה, וכפי שכותב מו"ר הגר"א מלמד:

"...קרבת התמיד בא לתת ביטוי גלוי לקשר שבין ישראל לה', ובין כל הברואים שבעולם למקור חייהם, ועל כן היו מעלים את איברי התמיד על המזבח החיצוני הגלוי לכל. ואילו הקטורת באה לתת ביטוי לקשר הפנימי העמוק שבין ישראל לה', ועל כן היו מעלים את הקטורת על המזבח הפנימי שבתוך המקדש. קרבן התמיד מקשר את כל הברואים בצידם הגשמי והמוחשי אל ה',

דבר תורה לשבת

מאת הרב גור גלון

ועל כן הקרבן הוא הדם שהיו זורקים על המזבח, והאיברים שהיו מעלים על המזבח. ואילו קרבן הקטורת הוא רוחני דק, שהוא הריח הטוב היוצא מסממני הקטורת.

על ידי הקטורת מופיע בעולם אור עליון רוחני, שמאיר אל הנשמה הפנימית שבכל הברואים, וקושר את הכל אל הקודש. ועל כן היתה נעשית מסממנים שעושים ריח טוב, שהריח הוא התענוג הדק והרוחני ביותר שיש בעולם. והריח מתפשט לכל עבר, לרמז על ההשפעה הפנימית של ההארה הרוחנית על כל הברואים, לקשרם לקדושה ולרומם את מדרגתם (עולת ראייה עמ' קלה).

אחד עשר סממנים היו בקטורת, והיו שוחקים את כולם היטב היטב, כדי לאחדם לגמרי, שעל ידי כך ריחם הטוב היה עולה יפה. והרמז בזה, שעל ידי האיחוד הגמור של כל הכוחות למען מטרה קדושה – נעשה העולם מתוקן.

יהי רצון שנזכה לקשר את כל רצונותינו, מחשבותינו ורגשותינו לה'!